ORDONANȚA CURȚII (Camera a șasea)

16 ianuarie 2014*

„Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții — Pachete de servicii pentru călătorii, vacanțe și circuite — Reglementare națională care stabilește procentaje minime pentru garanția de care trebuie să dispună un organizator de călătorii pentru a rambursa, în caz de insolvență, sumele achitate de consumatori”

În cauza C-430/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Fővárosi Ítélőtábla (Ungaria), prin decizia din 12 iulie 2013, primită de Curte la 29 iulie 2013, în procedura

Ilona Baradics,

Adrienn Bóta,

Éva Emberné Stál,

Lászlóné György,

Sándor Halász,

Zita Harászi,

Zsanett Hideg,

Katalin Holtsuk,

Gábor Jancsó,

Mária Katona,

Gergely Kézdi,

László Korpás,

Ferencné Kovács,

Viola Kőrösi,

Tamás Kuzsel,

Attila Lajtai,

* Limba de procedură: maghiara.

Zsolt Lőrincz,

Ákos Nagy,

Attiláné Papp,

Zsuzsanna Peller,

Ágnes Petkovics,

László Pongó,

Zsolt Porpáczy,

Zsuzsanna Rávai,

László Román,

Zsolt Schneck,

Mihály Szabó,

Péter Szabó,

Zoltán Szalai,

Erika Szemeréné Radó,

Zsuzsanna Szigeti,

Nikolett Szőke,

Péter Tóth,

Zsófia Várkonyi,

Mónika Veress

împotriva

QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe,

Magyar Állam,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul A. Borg Barthet (raportor), președinte de cameră, doamna M. Berger și domnul S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere decizia, luată după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, conform articolului 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

pronunță prezenta

Ordonanță

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 90/314/CEE a Consiliului din 13 iunie 1990 privind pachetele de servicii pentru călătorii, vacanțe și circuite (JO L 158, p. 59, Ediție specială, 13/vol. 9, p. 248).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Baradics și alții, clienți ai unui organizator de călătorii, pe de o parte, și QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe (denumită în continuare „QBE Insurance") și Magyar Állam, reprezentat de Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (denumit în continuare „statul maghiar"), pe de altă parte, cu privire la recuperarea valorii aconturilor sau a prețului total plătit de fiecare dintre reclamanții din litigiul principal pentru cumpărarea unui pachet turistic.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Al șaptelea, al optsprezecelea, al douăzeci și unulea și al douăzeci și doilea considerent ale Directivei 90/314 au următorul cuprins:

„întrucât turismul joacă un rol din ce în ce mai important în economiile statelor membre; întrucât sistemul de pachete turistice reprezintă o parte fundamentală a turismului; întrucât dezvoltarea și productivitatea sectorului de pachete turistice din statele membre ar fi stimulate dacă măcar un număr minim de norme comune ar fi adoptate în vederea creării unei dimensiuni comunitare; [...]

[...]

întrucât organizatorul și/sau detailistul parte contractantă ar trebui să răspundă față de consumator pentru buna îndeplinire a obligațiilor care decurg din contract; întrucât, de asemenea, organizatorul și/sau detailistul ar trebui să răspundă pentru pagubele aduse consumatorilor prin neexecutarea sau executarea defectuoasă a contractului, cu excepția cazului în care erorile de executare a contractului nu pot fi imputate acestora sau unui alt furnizor de servicii;

[...]

întrucât ar fi avantajos atât pentru consumatori, cât și pentru sectorul turistic dacă organizatorii și/sau detailiștii ar fi obligați să ofere garanții suficiente în caz de insolvență [sau de faliment];

întrucât statele membre ar trebui să aibă libertatea de a adopta sau de a menține dispoziții mai restrictive cu privire la pachetele de servicii pentru călătorii în scopul protejării consumatorilor."

4 Articolul 1 din această directivă prevede:

„Prezenta directivă are ca obiect apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la pachetele de servicii turistice vândute sau oferite spre vânzare pe teritoriul Comunității."

5 Potrivit articolului 2 din această directivă:

„În sensul prezentei directive:

1. «pachet de servicii turistice» înseamnă combinația prestabilită a cel puțin două dintre elementele următoare, în cazul în care aceste servicii sunt vândute sau oferite spre vânzare la un preț total și depășesc 24 de ore sau includ cazare de o noapte:

   (a) transport;

   (b) cazare;

   (c) alte servicii turistice, care nu sunt subsidiare transportului sau cazării și care reprezintă o parte semnificativă din pachetul de servicii.

   Facturarea separată a diverselor elemente ale aceluiași pachet de servicii nu exonerează organizatorul sau detailistul de obligațiile ce decurg din prezenta directivă;

2. «organizator» înseamnă persoana care, în mod neocazional, organizează pachete de servicii și le vinde sau le oferă spre vânzare direct sau prin intermediul unui detailist;

3. «detailist» înseamnă persoana care vinde sau oferă spre vânzare pachetul stabilit de organizator;

[...]”

6 Articolul 4 alineatul (2) din directiva menționată prevede:

„Statele membre asigură respectarea în contract a următoarelor principii:

(a) în funcție de pachetul de servicii, contractul trebuie să conțină cel puțin elementele care figurează în anexă;

(b) toate clauzele contractului trebuie să fie consemnate în scris sau sub orice altă formă clară și accesibilă consumatorului și trebuie să îi fie comunicate înainte de încheierea contractului; consumatorul trebuie să primească o copie a acestor clauze;

(c) dispozițiile literei (b) nu trebuie să împiedice încheierea tardivă sau «în ultimul moment» a contractelor sau a rezervărilor.”

7 Potrivit articolului 4 alineatul (6) primul paragraf din Directiva 90/314:

„În cazul în care consumatorul reziliază contractul în conformitate cu alineatul (5) sau dacă, indiferent de cauză, cu excepția unei greșeli a consumatorului, organizatorul anulează pachetul de servicii înainte de data de plecare convenită, consumatorul are dreptul:

(a) fie la un alt pachet de servicii de calitate echivalentă sau superioară, în cazul în care organizatorul și/sau detailistul pot să i le propună. Dacă pachetul de servicii oferit în compensație este de calitate inferioară, organizatorul trebuie să ramburseze consumatorului diferența de preț;

(b) fie la rambursarea cât mai curând posibil a tuturor sumelor vărsate de el în temeiul contractului.”

8 Articolul 5 alineatele (1) și (2) din această directivă are următorul cuprins:

„(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru ca organizatorul și/sau detailistul parte contractantă să răspundă față de consumator pentru buna executare a obligațiilor ce decurg din acest contract, indiferent dacă aceste obligații vor fi executate de ei înșiși sau de către alți furnizori de servicii sub rezerva dreptului organizatorului și/sau al detailistului de a-i acționa în instanță pe ceilalți furnizori de servicii.

(2) În ceea ce privește daunele care rezultă pentru consumator din neexecutarea sau din executarea defectuoasă a contractului, statele membre iau măsurile necesare pentru ca organizatorul și/sau detailistul să fie trași la răspundere cu excepția cazului în care această neexecutare sau executare defectuoasă nu le este imputabilă nici lor, nici altui furnizor de servicii [...]

[...]”

9 Articolul 7 din directiva menționată prevede:

„Organizatorul și/sau detailistul parte contractantă trebuie să aducă garanții suficiente pentru a asigura, în caz de insolvență [sau de faliment], rambursarea sumelor achitate de consumator și repatrierea acestuia.”

10 Articolul 8 din aceeași directivă prevede:

„În domeniul reglementat de prezenta directivă, statele membre pot adopta sau menține dispoziții mai restrictive pentru a proteja consumatorul.”

11 Articolul 9 din Directiva 90/314 prevede:

„(1) Statele membre pun în aplicare măsurile necesare pentru a se conforma prezentei directive înainte de 31 decembrie 1992. Ele informează Comisia despre aceasta.

(2) Comisiei îi sunt comunicate de către statele membre textele principalelor dispoziții de drept intern adoptate în domeniul reglementat de prezenta directivă. Comisia comunică aceste texte celorlalte state membre.”

Dreptul maghiar

12 Articolul 15 alineatul (2) din Decretul guvernului nr. 213/1996 privind activitatea organizatorilor și a detailiștilor de călătorii (az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. Korm. Rendelet) din 21 decembrie 1996 (denumit în continuare „Decretul guvernului nr. 213/1996”) urmărește să pună în aplicare punctele 1-3 ale articolului 2 din Directiva 90/314, precum și articolul 7 din aceasta.

13 Potrivit articolului 2 din Decretul guvernului nr. 213/1996, pe teritoriul Ungariei pot exercita activitatea de organizator sau de detailist de călătorii numai întreprinderile care organizează călătorii care îndeplinesc condițiile impuse de acest decret și care, la cerere, au fost înscrise în registrul public oficial ținut de Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (Oficiul Maghiar de Autorizații Comerciale, denumit în continuare „Oficiul”). Una dintre condițiile impuse pentru a putea fi înscris în acest registru este ca întreprinderea să dispună de o garanție patrimonială în conformitate cu prevederile articolului 8 din decretul menționat.

14 Articolul 8 alineatul (1) din Decretul guvernului nr. 213/1996 prevede că o garanție patrimonială poate consta în:

„a) o garanție bancară,

b) o poliță de asigurare încheiată cu unul sau cu mai mulți asigurători, care poate fi încheiată în considerarea numărului de turiști (direct în beneficiul fiecăruia dintre aceștia) sau

c) o sumă de bani blocată într-un cont distinct deschis de întreprinderea care organizează călătorii la o instituție de credit în scopurile menționate la articolul 10 alineatul (1) [...]

Valoarea garanției patrimoniale trebuie să corespundă unui procent determinat din cifra de afaceri netă previzionată, aferentă comercializării pachetului turistic, sau trebuie să atingă un cuantum minim determinat."

15 Astfel cum arată instanța de trimitere, în temeiul articolului 8 alineatul (7) din acest decret, o întreprindere care organizează călătorii trebuie – dacă este necesar – ca până cel mai târziu la data de 31 mai a fiecărui an să mărească valoarea garanției patrimoniale până la valoarea de referință bazată pe cifra de afaceri netă, calculată conform Legii C din 2000 privind contabilitatea (a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény), din anul încheierii contractului de garanție bancară ori de asigurare sau al constituirii depozitului bancar.

16 În conformitate cu articolul 8 alineatul (9) coroborat cu articolul 10 alineatul (1) literele a) și b) din Decretul guvernului nr. 213/1996, garanția patrimonială trebuie să permită, în orice moment, acoperirea cheltuielilor, a aconturilor și a prețului integral prevăzute la articolul 10 alineatul (1) din acest decret, și anume cheltuielile de asistență acordată turiștilor care se află într-o situație de urgență precum repatrierea, și cheltuielile de sejur involuntar, precum și aconturile și prețul integral. În cazul în care cifra de afaceri reală aferentă vânzărilor depășește cu mai mult de 10 % cifra de afaceri care a servit drept referință pentru stabilirea garanției patrimoniale, întreprinderea care organizează călătorii trebuie să modifice cuantumul garanției în termen de cinci zile lucrătoare în funcție de cifra de afaceri reală și trebuie să prezinte fără întârziere documente justificative la Oficiu.

17 Articolul 8 alineatul (3) din Decretul guvernului nr. 213/1996 prevede că procentul sau cuantumul minim depinde de aspectul dacă:

— pachetul turistic comercializat cuprinde o călătorie din Ungaria în străinătate sau între țări străine ori o călătorie în interiorul Ungariei;

— în cazul în care pachetul turistic include o călătorie din Ungaria în străinătate sau între țări străine, se prevede rezervarea de locuri pentru zboruri neregulate (zboruri „charter") și

— valoarea obligațiilor care decurg dintr-un contract garantat depășește 25 % din cifra de afaceri. Un contract este considerat garantat în cazul în care nu permite renunțarea la prestațiile convenite, întreprinderea care prestează servicii de călătorie asumându-și obligația de efectuare a unor plăți periodice.

Litigiul principal și întrebările preliminare

18 În anul 2009, reclamanții din litigiul principal au încheiat contracte de servicii de călătorii cu organizatorul de călătorii 5 Kontinens Utazási kft., în temeiul cărora au plătit aconturi sau, în anumite cazuri, prețul integral al călătoriei.

19 Acest organizator de călătorii a devenit insolvabil înainte de începerea călătoriilor în discuție în litigiul principal.

20 În temeiul contractului de asigurare a garanției patrimoniale pentru organizatorii și pentru detailiștii de călătorii, încheiat între organizatorul menționat și QBE Insurance, aceasta din urmă s-a angajat, în caz de producere a unui risc asigurat, să plătească despăgubirile pentru cheltuielile de repatriere și de sejur involuntar ale turiștilor, precum și – în cazul în care aceste cheltuieli nu ating limita sumei asigurate – pentru aconturile și pentru prețul integral percepute pentru călătorie. Părțile la acest contract stabiliseră cuantumul maxim al sumei asigurate la 40 de milioane de forinți maghiari (HUF).

21 Ca urmare a acestei limite maxime, reclamanții din litigiul principal nu au obținut decât o rambursare în limita a 22 % din aconturile sau din prețul plătit.

22 În consecință, aceștia au introdus o acțiune la instanța de prim grad de jurisdicție în vederea obligării QBE Insurance și a statului maghiar la plata unor despăgubiri corespunzătoare cuantumului nerambursat din aceste aconturi sau din prețul plătit.

23 Reclamanții au arătat că Decretul guvernului nr. 213/1996 este contrar dispozițiilor articolului 7 din Directiva 90/314 și că, în temeiul jurisprudenței Curții, statelor membre le incumbă o obligație de despăgubire în cazul în care o directivă nu a fost pusă corect în aplicare în dreptul intern.

24 Instanța de prim grad de jurisdicție a respins acțiunea. Aceasta a apreciat, printre altele, că statul maghiar transpusese corect directiva în dreptul intern.

25 Sesizată cu apelul formulat de reclamanți împotriva hotărârii pronunțate în primă instanță, instanța de trimitere a confirmat hotărârea menționată cu privire la QBE Insurance.

26 În aceste condiții, Fővárosi Ítélőtábla, având îndoieli cu privire la compatibilitatea Decretului guvernului nr. 213/1996 cu dispozițiile Directivei 90/314, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Legiuitorul național a respectat articolele 7 și 9 din Directiva [90/314], cu alte cuvinte, a asigurat o protecție efectivă particularilor în caz de insolvență sau de faliment al organizatorului sau al detailistului de călătorii, prin faptul că a prevăzut că valoarea garanției patrimoniale oferite de organizator sau de detailist trebuie să fie ajustată în funcție de un anumit procentaj din cifra de afaceri netă previzionată, aferentă vânzării pachetului turistic, sau de un cuantum minim?

2) În cazul în care se constată o încălcare săvârșită de statul maghiar, este aceasta suficient de gravă pentru a se putea stabili răspunderea acestuia pentru prejudicii?”

Cu privire la întrebările preliminare

27 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură, atunci când o întrebare formulată cu titlu preliminar este identică cu o întrebare asupra căreia Curtea s-a pronunțat deja, atunci când răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când răspunsul la întrebarea formulată cu titlu preliminar nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.

28 În prezenta cauză, este necesar să se aplice articolul menționat.

Cu privire la prima întrebare preliminară

29 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 7 și 9 din Directiva 90/314 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care, potrivit prezentării realizate de instanța de trimitere, se limitează să stabilească cuantumul garanției pe care organizatorul sau detailistul de călătorii este obligat să o constituie prin referire la un procent care urmează să fie determinat din cifra de afaceri netă realizată din vânzările de pachete turistice previzionate în cursul anului contabil reținut ca pertinent sau prin referire la un cuantum minim care urmează să fie stabilit.

30 În această privință, trebuie amintit că sistemul de cooperare stabilit la articolul 267 TFUE este întemeiat pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte. În cadrul unei proceduri inițiate în temeiul acestui articol, interpretarea prevederilor naționale este de competența instanțelor statelor membre, iar nu a Curții, și nu este de competența acesteia din urmă să se pronunțe asupra compatibilității normelor de drept intern cu prevederile dreptului Uniunii. În schimb, Curtea este competentă să furnizeze instanței naționale toate elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care să îi permită acesteia să aprecieze compatibilitatea normelor de drept intern cu reglementarea Uniunii (Hotărârea din 6 martie 2007, Placanica și alții, C-338/04, C-359/04 și C-360/04, Rep., p. I-1891, punctul 36, precum și Hotărârea din 8 septembrie 2009, Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International, C-42/07, Rep., p. I-7633, punctul 37).

31 Deși este adevărat că textul literal al întrebărilor adresate cu titlu preliminar de instanța de trimitere invită Curtea să se pronunțe cu privire la compatibilitatea unei dispoziții de drept intern cu dreptul Uniunii, nimic nu împiedică Curtea să dea un răspuns util instanței de trimitere, furnizându-i acesteia elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care îi vor permite să se pronunțe ea însăși asupra compatibilității dreptului intern cu dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 octombrie 2007, Hollmann, C-443/06, Rep., p. I-8491, punctul 21, și Hotărârea din 16 februarie 2012, Varzim Sol, C-25/11, punctul 28).

32 În această privință, trebuie amintit, cu titlu introductiv, că articolul 7 din Directiva 90/314 impune organizatorului călătoriei obligația de a dispune de garanții suficiente pentru a asigura, în caz de insolvență sau de faliment, rambursarea sumelor achitate de consumator și repatrierea acestuia, obiectivul acestor garanții fiind acela de a proteja consumatorul de riscurile economice care decurg din insolvența sau din falimentul organizatorului călătoriei (a se vedea Hotărârea din 8 octombrie 1996, Dillenkofer și alții, C-178/94, C-179/94 și C-188/94-C-190/94, Rec., p. I-4845, punctele 34 și 35).

33 Astfel, obiectivul fundamentul al acestei dispoziții este de a garanta că repatrierea consumatorului și rambursarea sumelor achitate de acesta sunt garantate în caz de insolvență sau de faliment al organizatorului respectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea Dillenkofer și alții, citată anterior, punctele 35 și 36).

34 În cauza principală, este necesar să se arate, mai întâi, că reclamanții din litigiul principal au fost expuși riscurilor de care articolul 7 din Directiva 90/314 are drept scop să îi protejeze. Astfel, prin achitarea unor sume anterior plecării, ei s-au expus riscului pierderii acestora.

35 Ulterior, trebuie amintit că Curtea a statuat la punctul 74 din Hotărârea din 15 iunie 1999, Rechberger și alții (C-140/97, Rec., p. I-3499), că articolul 7 din Directiva 90/314 conține obligația de rezultat de a conferi turiștilor beneficiari de pachete de servicii un drept la garanțiile de rambursare a sumelor achitate și de repatriere în caz de faliment al organizatorului de călătorii și că obiectul garanției este tocmai acela de a proteja consumatorul împotriva consecințelor falimentului, indiferent de cauzele acestuia.

36 O astfel de interpretare a articolului 7 din Directiva 90/314 se coroborează cu obiectivul pe care aceasta trebuie să îl urmărească, și anume garantarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor (a se vedea Hotărârea Dillenkofer și alții, citată anterior, punctul 39).

37 În această privință, Curtea a constatat deja la punctul 63 din Hotărârea Rechberger și alții, citată anterior, că nici în considerentele Directivei 90/314, nici în textul articolului 7 nu există vreo indicație în temeiul căreia garanția prevăzută la acest articol ar putea fi limitată.

38 În plus, Curtea a constatat că o reglementare națională nu transpune corect obligațiile prevăzute la articolul 7 menționat decât dacă, oricare ar fi modalitățile pe care le prevede, aceasta are drept rezultat să garanteze efectiv consumatorului rambursarea tuturor sumelor pe care le-a achitat și repatrierea sa în caz de insolvență a organizatorului de călătorii (a se vedea Hotărârea Rechberger și alții, citată anterior, punctul 64).

39 Or, din decizia de trimitere reiese că, în litigiul principal, doar o fracțiune din plățile efectuate de reclamanții din litigiul principal a putut fi suportată în temeiul garanției menționate la articolul 7 din Directiva 90/314.

40 Revine instanței de trimitere, singura competentă să interpreteze și să aplice dreptul național, sarcina de a stabili dacă această situație a fost cauzată de faptul că sistemul prevăzut de legiuitorul național, având în vedere modalitățile concrete de calcul al cuantumului garanției, are ca efect prevederea unei acoperiri insuficiente a rambursării sumelor achitate de consumator și a cheltuielilor unei eventuale repatrieri, astfel încât acest sistem ar fi în mod structural incapabil să țină seama de evenimentele din sectorul economic în discuție.

41 Ținând seama de ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 7 din Directiva 90/314 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale în măsura în care modalitățile prevăzute de aceasta nu au drept rezultat să garanteze efectiv consumatorului rambursarea tuturor sumelor pe care le-a achitat și repatrierea sa în caz de insolvență a organizatorului de călătorii. Revine instanței de trimitere obligația de a stabili dacă aceasta este situația legislației naționale în discuție în litigiul cu care este sesizată.

Cu privire la a doua întrebare preliminară

42 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în măsura în care articolul 7 din Directiva 90/314 se opune unei reglementări naționale care prevede ca valoarea garanției patrimoniale acordate de organizatorul sau de detailistul de călătorii să fie stabilită la un procent determinat din cifra de afaceri netă prevăzută, aferentă comercializării pachetului turistic, sau la un cuantum minim, o astfel de reglementare constituie o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii care dă dreptul la despăgubiri.

43 Din jurisprudența Curții reiese că o încălcare este suficient de gravă în cazul în care o instituție sau un stat membru, în exercitarea competenței sale normative, a încălcat în mod vădit și grav limitele care se impun în exercitarea prerogativelor sale. În această privință, printre elementele pe care instanța competentă poate fi chemată să le ia în considerare figurează în special gradul de claritate și de precizie ale normei încălcate (Hotărârea din 26 martie 1996, British Telecommunications, C-392/93, Rec., p. I-1631, punctul 42 și jurisprudența citată).

44 Astfel cum s-a amintit la punctul 38 din prezenta ordonanță, o reglementare națională nu transpune corect obligațiile prevăzute la articolul 7 din Directiva 90/314 decât dacă, oricare ar fi modalitățile pe care le prevede, aceasta are drept rezultat să garanteze efectiv consumatorului rambursarea tuturor sumelor pe care le-a achitat și repatrierea sa în caz de insolvență a organizatorului de călătorii (a se vedea Hotărârea Rechberger și alții, citată anterior, punctul 64).

45 Revine instanțelor naționale sarcina de a verifica dacă sunt sau nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii statelor care decurge din încălcarea dreptului Uniunii.

46 În speță, este necesar să se constate că reiese cu claritate din jurisprudența Curții că articolul 7 din Directiva 90/314 se opune unei reglementări naționale care nu are drept rezultat să garanteze efectiv consumatorului rambursarea tuturor sumelor pe care le-a achitat și repatrierea sa în caz de insolvență a organizatorului de călătorii. Întrucât statul membru nu dispune de nicio marjă de apreciere cu privire la întinderea riscurilor care trebuie să fie acoperite de garanția datorată consumatorilor de organizatorul sau de detailistul de călătorii, criteriile care ar avea ca obiect sau ca efect limitarea întinderii acestei garanții ar fi în mod vădit incompatibile cu obligațiile care decurg din directiva menționată și ar constitui, așadar, o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii, care, sub rezerva constatării existenței unei legături directe de cauzalitate, ar putea angaja răspunderea statului membru în cauză.

47 Ținând seama de ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 7 din Directiva 90/314 trebuie interpretat în sensul că un stat membru nu dispune de nicio marjă de apreciere cu privire la întinderea riscurilor care trebuie să fie acoperite de garanția datorată consumatorilor de organizatorul sau de detailistul de călătorii. Revine instanței de trimitere obligația de a verifica dacă criteriile stabilite de statul membru în cauză pentru stabilirea cuantumului respectivei garanții au ca obiect sau ca efect limitarea întinderii riscurilor pe care aceasta din urmă trebuie să le acopere, caz în care criteriile amintite ar fi în mod vădit incompatibile cu obligațiile care decurg din directiva menționată și ar constitui o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii, care, sub rezerva constatării existenței unei legături directe de cauzalitate, ar putea angaja răspunderea statului membru în cauză.

Cu privire la cheltuielile de judecată

48 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

1) **Articolul 7 din Directiva 90/314/CEE a Consiliului din 13 iunie 1990 privind pachetele de servicii pentru călătorii, vacanțe și circuite trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale în măsura în care modalitățile prevăzute de aceasta nu au drept rezultat să garanteze efectiv consumatorului rambursarea tuturor sumelor pe care le-a achitat și repatrierea sa în caz de insolvență a organizatorului de călătorii. Revine instanței de trimitere obligația de a stabili dacă aceasta este situația legislației naționale în discuție în litigiul cu care este sesizată.**

2) **Articolul 7 din Directiva 90/314 trebuie interpretat în sensul că un stat membru nu dispune de nicio marjă de apreciere cu privire la întinderea riscurilor care trebuie să fie acoperite de garanția datorată consumatorilor de organizatorul sau de detailistul de călătorii. Revine instanței de trimitere obligația de a verifica dacă criteriile stabilite de statul membru în cauză pentru stabilirea cuantumului respectivei garanții au ca obiect sau ca efect limitarea întinderii riscurilor pe care aceasta din urmă trebuie să le acopere, caz în care criteriile amintite ar fi în mod vădit incompatibile cu obligațiile care decurg din directiva menționată și ar constitui o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii, care, sub rezerva constatării existenței unei legături directe de cauzalitate, ar putea angaja răspunderea statului membru în cauză.**

Semnături